

Pașoptismul literar

DACIA LITERARĂ
„INTRODUCȚIE” DE MIHAIL KOGĂLNICEANU

Secolul XIX

- Secolul al XIX-lea se definește în Europa ca „secol al națiunilor”, datorită **procesului de formare a statelor naționale**. Națiunile moderne sunt o construcție ideologică și culturală care implică diferite componente materiale și simbolice: **o limbă acceptată, cunoscută și vorbită de toți, o istorie legitimată de continuitatea cu înaintașii, eroi exemplari pentru calitățile unei națiuni, folclor intrat din circulația orală în cea scrisă, peisaje definatorii pentru natura ținuturilor, elemente pitorești etc.**

Pașoptismul românesc

- Pașoptismul românesc, având ca nucleu **revoluția de la 1848**, implică o perioadă mai îndelungată de pregătiri și una de consecințe, **delimitată între 1830 și 1860**. Ca mișcare politică și culturală, pașoptismul are un rol decisiv în **procesul de modernizare a societății române**. Pașoptiștii din țările române aveau origini sociale, formare și studii diferite, însă îi unea **conștiința misiunii lor istorice**.

Primele apariții publicitice

- Prima generație are meritul de a crea climatul cultural, publicând primele ziare în limba română, cu suplimente culturale.
- Primele publicații în limba română – **Curierul românesc** (condus de Ion Heliade Rădulescu), **Albina românească** (editată de Gheorghe Asachi), **Gazeta de Transilvania** (editată de George Barițiu) – au o dublă funcție: **educativă**, prin completarea instrucției oferite de un învățământ în faza începuturilor; **culturală**, prin promovarea literaturii, fie traduceri, fie creații originale. Miza pe termen lung este **formarea unei literaturi și a unei limbi comune pentru toți românii**. A doua generație se compune din personalități provenite din familii boierești sau burgheze, cu studii în Franța, unde dobândesc idei noi, progresiste, pe care le aplică în diverse domenii, după întoarcerea în țară.

-

Pașoptismul literar

- Pașoptismul nu a fost un curent literar în sens strict estetic, ci unul cultural-literar, exprimând o **aspirație colectivă spre creație și cultură**, grefată pe un program ce urmărea **dezvoltarea națională**. Pașoptismul literar coincide cu începutul romantismului românesc.

„Introducție” la „Dacia literară” (1840)

- Programul pașoptismului este cuprins în articolul **Introducție**, apărut în revista **Dacia literară**, condusă de **Mihail Kogălniceanu**, în **1840**, la Iași. Programul nu a funcționat ca instrument al unei anumite autorități, ci ca un mod de a gândi al tuturor pașoptiștilor care credeau în aceleași idei: **realizarea unei literaturi originale**, pentru că „traducțiile nu fac o literatură și sunt o manie ucigătoare a gustului original, însușirea cea mai prețioasă a unei literaturi” și pentru că „dorul imitației s-a făcut la noi o manie primejdioasă care omoară în noi duhul național”; pentru împlinirea acestui deziderat, Mihail Kogălniceanu recomandă scriitorilor **să se inspire din realitățile naționale**: „Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre țări sunt destul de mari, obiceiurile noastre sunt destul de pitorești pentru ca să putem găsi și la noi subiecturi de scris, fără să avem pentru aceasta trebuință să ne împrumutăm de la alte nații” (altfel spus, temele de inspirație recomandate sunt **ISTORIA, FOLCLORUL ȘI FRUMUSEȚILE PATRIEI**); **critica va fi obiectivă, nu partinitoare**: „Vom critica cartea, iar nu persoana”; țelul suprem proclamat este acela că toți **românii trebuie „să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți”**.

Reprezentanți ai pașoptismului literar

- Literatura romantică pașoptistă va avea trăsături specifice, care, particularizând-o în Europa, îi vor asigura originalitatea. Acestea vor fi exemplificate prin operele scriitorilor acestei perioade.
- Vasile Alecsandri
- Grigore Alexandrescu
- Vasile Cârlova
- Dimitrie Bolintineanu
- Costache Negruzzi

Pașoptismul literar românesc – plan argumentare

Literatura pașoptistă și operele care au apărut, mai ales în perioada premergătoare revoluției de la 1848, susțin, cu mijloacele specifice, idealul revoluționar pașoptist.

Discursul literar al autorului... se focalizează pe tema... (ex. renașterii naționale, unității poporului, libertății naționale, trecutului istoric, frumuseților patriei, identității naționale etc.). În textul-suport se remarcă mesianismul scriitorului, care nu doar se transformă într-o voce a colectivității, ci mizează pe creația literară ca factor determinant al schimbării în viața națiunii.

De asemenea, se evidențiază... (restituirea unui episod glorios al istoriei naționale/ lupta pentru libertatea neamului/ antiteza dintre un trecut glorios și prezentul decăzut etc.) prin versurile: ... (ex. citate). Totodată, se remarcă motivele preromantice (ex. ruinele)/romantice... (exemple).

FRAGMENTE DIN „INTRODUCȚIE”

„O foaie, dar, care, părăsind politica, s-ar îndeletnici numai cu literatura națională, o foaie care, făcând abnegație de loc, ar fi numai o foaie **românească** și prin urmare s-ar îndeletnici cu producțiile **românești**, fie din orice parte a Daciei, numai să fie bune, această foaie, zic, ar împlini o mare lipsă în literatura noastră. O asemenea foaie ne vom sili ca să fie **DACIA LITERARĂ**; ne vom sili, pentru că nu avem sumeața pretenție să facem mai bine decât predecesorii noștri. Însă urmând unui drum bătut de dâșii, folosindu-ne de cercările și de ispita lor, vom avea mai puține greutăți și mai mari înlesniri în lucrările noastre. Dacia, afară de compunerile originale a redacției și a conlucrătorilor săi, va primi în coloanele sale **cele mai bune scrieri originale** ce va găsi în deosebitele jurnaluri românești. **Așadar, foaia noastră va fi un repertoriu general al literaturii românești, în care, ca într-o oglindă, se vor vedea scriitori moldoveni, munteni, ardeleni, bănățeni, bucovineni, fieștecare cu ideile sale, cu limba sa, cu tipul său.**”

„Critica noastră va fi nepărtinitoare; vom critica cartea, iar nu persoana. Vrajmași ai arbitrarului, nu vom fi arbitrari în judecățile noastre literare. Iubitori ai păcii, nu vom primi nici în foaia noastră discuții ce ar putea să se schimbe în vrajbe. **Literatura noastră are trebuință de unire, iar nu de dezbinare;** cât pentru noi, dar, vom căuta să nu dăm cea mai mică pricină din care s-ar putea isca o urâtă și neplăcută neunire. **În sfârșit, țelul nostru este realizarea dorinței ca românii să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți.**”

„Dorul imitației s-a făcut la noi o manie primejdioasă, pentru că omoară în noi duhul național. Această manie este mai ales covârșitoare în literatură. Mai în toate zilele ies de sub teasc cărți în limba românească. Dar ce folos! că sunt numai traducții din alte limbi și încă și acele de-ar fi bune. **Traducțiile însă nu fac o literatură.** Noi vom prigoni cât vom putea această manie ucigătoare a gustului original, însușirea cea mai prețioasă a unei literaturi. **Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre țări sunt destul de mari, obiceiurile noastre sunt destul de pitorești și de poetice,** pentru ca să putem găsi și la noi sugeturi de scris, fără să avem pentru aceasta trebuință să ne împrumutăm de la alte nații. Foaiă noastră va primi cât se poate mai rar traduceri din alte limbi; compuneri originale îi vor umple mai toate coloanele.”

Dacia, ce prin urmare va cuprinde toate ramurile literaturii noastre, va fi despărțită în patru părți.

- În **partea dintâi vor fi compuneri originale a conlucrătorilor foaiei;**
- **partea a doua va avea articole originale din celelalte jurnaluri românești.**
- **Partea a treia se va îndeletnici cu critica cărților nou ieșite în deosebitele provincii ale vechii Dacii.**
- **Partea a patra, numită Telegraful Daciei, ne va da înștiințări de cărțile ce au să iasă în puțin, de cele ce au ieșit de sub tipar, relații de adunările învățaților români, știri despre literatorii noștri și, în sfârșit, tot ce poate fi vrednic de însemnat pentru publicul român.”**